

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.03.2012, sen. zn. 29 NSČR 21/2012, ECLI:CZ:NS:2012:29.NSCR.21.2012.1

Číslo: 99/2012

Právní věta: Usnesení, jímž insolvenční soud samostatně odmítne další insolvenční návrh, který se podle ustanovení § 107 odst. 1 insolvenčního zákona považuje za přistoupení k řízení o původním insolvenčním návrhu, je postiženo zmatečností podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. d) o. s. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.03.2012

Spisová značka: 29 NSCR 21/2012

Číslo rozhodnutí: 99

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvenční návrh

Předpisy: § 107 IZ
§ 229 odst. 1 písm. d) o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 26. 8. 2011 odmítl M ě s t s k ý s o u d v Praze (dále jen „insolvenční soud“) insolvenční návrh věřitele C. E., s. r. o. (dále jen „společnost C“ nebo „druhý insolvenční navrhovatel“) ze dne 14. 7. 2011 (bod I. výroku) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (bod II. výroku). V záhlaví usnesení je označen vedle společnosti C jako další insolvenční navrhovatel Ing. N. T. Ch. (dále jen „Ing. Ch.“ nebo „první insolvenční navrhovatel“).

Insolvenční soud dovodil – vycházejí z ustanovení § 103 odst. 1 až 3, § 105 a § 128 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – že je důvod insolvenční návrh bez dalšího (bez předchozí výzvy k odstranění jeho nedostatků) odmítnout, vzhledem k tomu, že druhý insolvenční navrhovatel k němu nepřipojil přihlášku své pohledávky.

K odvolání druhého insolvenčního navrhovatele i dlužníka (dlužníkově odvolání směřovalo jen proti výroku o nákladech řízení) V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 21. 11. 2011 potvrdil usnesení insolvenčního soudu v bodu I. výroku (první výrok) a změnil je v bodu II. výroku tak, že druhého insolvenčního navrhovatele zavázal zaplatit dlužníku náhradu nákladů řízení (druhý výrok). Dále uložil prvnímu insolvenčnímu navrhovateli zaplatit dlužníku náhradu nákladů odvolacího řízení (třetí výrok).

Odvolací soud – cituje ustanovení § 3 odst. 1 a 2, § 107 odst. 1 a § 128 odst. 1 insolvenčního zákona –

úvodem poznamenal, že v dané věci bylo insolvenční řízení zahájeno insolvenčním návrhem prvního insolvenčního navrhovatele, přičemž později podaným insolvenčním návrhem směřujícím proti témuž dlužníku k tomuto řízení podle § 107 insolvenčního zákona přistoupila společnost C, která se tak stala vedle prvního insolvenčního navrhovatele dalším insolvenčním navrhovatelem, se kterým byl insolvenční soud povinen (jako s dalším účastníkem řízení – dalším navrhovatelem) zacházet a v této pozici ho též uvést v záhlaví napadeného usnesení.

Odvolací soud nesouhlasil s důvody, pro které insolvenční soud odmítl insolvenční návrh druhého insolvenčního navrhovatele. Dovedl, že to, že věřitel jako insolvenční navrhovatel nepřipojil k insolvenčnímu návrhu (podle § 105 insolvenčního zákona) přihlášku své pohledávky, není samo o sobě důvodem pro odmítnutí insolvenčního návrhu podle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona, když v takovém případě je třeba nejdříve vyzvat insolvenčního navrhovatele (podle § 128 odst. 2 insolvenčního zákona) k odstranění nedostatků insolvenčního návrhu a odmítnout insolvenční návrh až kdyby výzvě nebylo vyhověno ve stanovené lhůtě (potud odkázal na usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 3. 2008, sen. zn. [1 VSPH 7/2008](#), uveřejněné pod číslem 12/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Přes výše uvedené však odvolací soud potvrdil usnesení insolvenčního soudu, maje za to, že druhý insolvenční navrhovatel ve svém insolvenčním návrhu nedostatečně konkretizoval tvrzenou pohledávku jediného dalšího věřitele tam označeného (Ing. Ch.), takže jsou splněny podmínky pro odmítnutí insolvenčního návrhu dle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona.

Proti usnesení odvolacího soudu podal druhý insolvenční navrhovatel dovolání, namítaje, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 a 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Konkrétně je dovolatel přesvědčen o tom, že řádně splnil svou povinnost tvrzení a že ke svým tvrzením navrhl příslušné důkazy. Míni rovněž, že je dána jeho aktivní legitimace, když insolvenční návrh obsahuje všechny potřebné údaje. Dovolatel má za to, že svou pohledávku popsal, řádně ji identifikoval a také uvedl termín její splatnosti.

Dovolatel rovněž usuzuje, že pro každého věřitele mělo být vydáno samostatné rozhodnutí. Dovojuje rovněž, že měly-li soudy za to, že insolvenční návrh nebyl dostatečný, měl být na tuto skutečnost upozorněn, aby nedostatek odstranil.

Závěrem dovolatel poukazuje na to, že odvolací soud sice potvrdil usnesení insolvenčního soudu, ale z jiných důvodů, což v odvolacím řízení není možné.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného usnesení je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 29. 12. 2011 (tj. naposledy ve znění zákona č. 188/2011 Sb.).

Podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení jsou tudíž ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Dovolání je (bez dalšího) přípustné podle ustanovení § 239 odst. 3, části věty před středníkem, o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2008, sen. zn. [29 NSČR 4/2008](#), uveřejněné pod číslem 25/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, které je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – veřejnosti dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu). Podmínku, aby šlo o potvrzující usnesení odvolacího soudu, ohledně kterého dovolací soud dospěje k závěru, že má po právní stránce zásadní význam, formulovanou ve větě druhé označeného ustanovení poukazem na obdobné použití § 237 odst. 1 a 3 o. s. ř., má Nejvyšší soud za obsoletní (srov. shodně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2011, sen. zn. [29 NSČR 35/2009](#), uveřejněné pod číslem 151/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

U přípustného dovolání přihlíží Nejvyšší soud z úřední povinnosti též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

Z insolvenčního spisu je patrné, že řízení před soudy obou stupňů je postiženo tzv. zmatečnostní vadou řízení, která ve smyslu ustanovení § 229 odst. 1 písm. d) o. s. ř. spočívá v tom, že nebyl podán návrh na zahájení řízení, ačkoliv podle zákona ho bylo třeba.

Podle ustanovení § 107 insolvenčního zákona další insolvenční návrh podaný na majetek téhož dlužníka dříve, než insolvenční soud vydá rozhodnutí o úpadku, se považuje za přistoupení k řízení. Od okamžiku, kdy takový návrh dojde insolvenčnímu soudu, u kterého probíhá řízení o původním insolvenčním návrhu, se osoba, která jej podala, považuje za dalšího insolvenčního navrhovatele (odstavec 1). Pro dalšího insolvenčního navrhovatele platí stav řízení v době jeho přistoupení k řízení (odstavec 2). Byl-li další insolvenční návrh podán v době, kdy insolvenční soud již rozhodl o původním insolvenčním návrhu jinak než rozhodnutím o úpadku, avšak toto rozhodnutí dosud nedoručil účastníkům insolvenčního řízení, insolvenční soud vydané rozhodnutí doručí i dalšímu insolvenčnímu navrhovateli. Došel-li další insolvenční návrh insolvenčnímu soudu až po doručení rozhodnutí o původním insolvenčním návrhu, avšak předtím, než toto rozhodnutí nabylo právní moci, může další insolvenční navrhovatel podat proti takovému rozhodnutí odvolání ve lhůtě počítané od jeho doručení poslednímu z těch účastníků, kteří jsou oprávněni podat proti rozhodnutí odvolání; to neplatí, jestliže rozhodnutí o původním insolvenčním návrhu bylo dalšímu insolvenčnímu navrhovateli již dříve doručeno (odstavec 3). K dalšímu insolvenčnímu návrhu podanému poté, co insolvenční soud vydal rozhodnutí o úpadku, se nepřihlíží. Je-li součástí dalšího insolvenčního návrhu i návrh na způsob řešení dlužníkovy úpadku, který byl podán dříve, než insolvenční soud o způsobu řešení dlužníkovy úpadku rozhodl, zůstávají účinky návrhu na způsob řešení dlužníkovy úpadku zachovány (odstavec 4).

V této věci soudy obou stupňů sice formálně respektovaly úpravu obsaženou v ustanovení § 107 insolvenčního zákona (insolvenční soud tím, že jako insolvenčního navrhovatele označil v usnesení vedle společnosti C i Ing. Ch. a odvolací soud i tím, že tento postup insolvenčního soudu k odvolací námitce druhého insolvenčního navrhovatele výslovně obhajoval v důvodech svého usnesení), z obsahového hlediska však jejich rozhodnutí tuto úpravu nerespektují.

Oba soudy totiž na jedné straně pokládaly společnost C za dalšího insolvenčního navrhovatele ode dne, kdy insolvenčnímu soudu došel její insolvenční návrh (a odvolací soud v této souvislosti výslovně odkazoval na ustanovení § 107 insolvenčního zákona), na druhé straně však – v přímém rozporu s jednoznačně formulovaným textem § 107 odst. 1 insolvenčního zákona – nepovažovaly další insolvenční návrh ze 14. 7. 2011 za „přistoupení k řízení“, nýbrž s ním dále nakládaly jako s podáním, jímž bylo samostatně zahájeno insolvenční řízení na majetek dlužníka; jen tak si totiž lze vysvětlit, že (podle obsahu insolvenčního spisu) usnesením ze dne 17. 8. 2011 insolvenční soud nejprve odmítl insolvenční návrh ze dne 29. 6. 2011, podaný Ing. Ch. (i v záhlaví tohoto usnesení

označil insolvenční soud vedle Ing. Ch. jako insolvenčního navrhovatele společnost C) a že odvolací soud toto usnesení potvrdil usnesením ze dne 21. 11. 2011 (tedy vydaným stejného dne jako napadené usnesení). Řízení o dovolání proti tomuto usnesení odvolacího soudu bylo vedeno u Nejvyššího soudu pod sen. zn. [29 NSČR 20/2012](#).

Ve smyslu ustanovení § 2 písm. c) insolvenčního zákona se insolvenčním návrhem rozumí u insolvenčního soudu podaný návrh na zahájení insolvenčního řízení. K tomu, aby o příslušném podání mohlo být uvažováno jako o „insolvenčním návrhu“ (aby se k němu jako k takovému přihlíželo), musí být opatřeno úředně ověřeným podpisem osoby, která jej podala, nebo jejím zaručeným elektronickým podpisem (srov. § 97 odst. 2 insolvenčního zákona). Je-li tento předpoklad naplněn a nejde-li o insolvenční návrh „první“, nýbrž „další“, prosadí se (nejde-li o případ uvedený v § 107 odst. 4 insolvenčního zákona) účinek předjímáný ustanovením § 107 odst. 1 insolvenčního zákona, spočívající v tom, že „další insolvenční návrh“ se považuje za „přistoupení k řízení“ (§ 107 odst. 1, věta první, insolvenčního zákona) a osoba, která jej podala, se, považuje za „dalšího insolvenčního navrhovatele“ (§ 107 odst. 1, věta druhá, insolvenčního zákona).

K institutu „přistoupení k řízení“ se ve zvláštní části důvodové zprávy k vládnímu návrhu insolvenčního zákona (projednávanému Poslaneckou Sněmovnou ve 4. volebním období 2002 – 2006 jako tisk č. 1120) [k § 107 návrhu insolvenčního zákona] uvádí, že: „Ustanovení § 107 osnovy o dalším insolvenčním návrhu (přistoupení k řízení) navazují na platnou úpravu, kterou rozvádějí a zpřesňují v intencích judikatury Nejvyššího soudu a Ústavního soudu“. „Platnou úpravou“ se v té době rozumělo ustanovení § 4 odst. 4 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. 12. 2007 (dále též jen „ZKV“), které určovalo, že další návrh na prohlášení konkursu, podaný na téhož dlužníka dříve, než soud rozhodne o prohlášení konkursu, se považuje za přistoupení k řízení; pro dalšího navrhovatele platí stav řízení v době jeho přistoupení.

K ustanovení § 4 odst. 4 ZKV přitom Nejvyšší soud vysvětlil již v usnesení ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. [21 Cdo 2758/2005](#), uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročníku 2007, pod číslem 5, že návrh na zahájení řízení, který se podle zákona považuje za přistoupení k řízení (zahájenému na jiný, dříve podaný návrh na zahájení řízení, nebo bez návrhu, jde-li o řízení, kde to připouští zákon), nemá účinky zahájení řízení. Tamtéž dodal, že to mimo jiné znamená, že dnem, kdy došel soudu návrh na zahájení řízení, který se podle zákona považuje za přistoupení k řízení, nedošlo k zahájení nového samostatného řízení, že pro takového dalšího navrhovatele platí stav řízení, do něhož tímto způsobem přistoupil, a že při posuzování právních vztahů mezi účastníky řízení nemůže soud vycházet z toho, že by se další navrhovatel (samostatně, svým návrhem) vůbec něčeho domáhal. Současně Nejvyšší soud dovodil, že soud, který na základě takového podání o věci rozhoduje (maje nesprávně za to, že jde o návrh na zahájení řízení), zatíží řízení zmatečností vadou dle § 229 odst. 1 písm. d) o. s. ř. (srov. shodně i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2007, sp. zn. [29 Odo 1081/2004](#) nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. [29 Cdo 5403/2008](#)).

Tyto závěry k institutu „přistoupení k řízení“ – byť formulované v poměrech podle zákona o konkursu a vyrovnání – jsou (jak naznačuje i citovaná pasáž důvodové zprávy k insolvenčnímu zákonu) mutatis mutandis uplatnitelné i pro poměry založené insolvenčním zákonem (při výkladu ustanovení § 107 insolvenčního zákona).

Považuje-li se „další insolvenční návrh“ (v intencích § 107 odst. 1, věty první, insolvenčního zákona) za „přistoupení k řízení“ o původním insolvenčním návrhu, nelze s ním dále zacházet jako se samostatným insolvenčním návrhem; jde o podání, které nemá (nevyvolává) účinky zahájení insolvenčního řízení. To mimo jiné znamená, že dnem, kdy došel insolvenčnímu soudu, u kterého probíhá řízení o původním insolvenčním návrhu, „další insolvenční návrh“, který se podle § 107 odst. 1, věty první, insolvenčního zákona považuje za „přistoupení k řízení“ (o původním insolvenčním návrhu), nedošlo k zahájení nového samostatného insolvenčního řízení, že pro takového dalšího

insolvenčního navrhovatele platí stav řízení, do něhož tímto způsobem přistoupil (§ 107 odst. 2 insolvenčního zákona), a že při posuzování právních vztahů mezi účastníky insolvenčního řízení nemůže insolvenční soud vycházet z toho, že by se další insolvenční navrhovatel (samostatně, svým insolvenčním návrhem) vůbec něčeho domáhal.

Jinak řečeno, usnesení, jímž insolvenční soud samostatně odmítne další insolvenční návrh, který se podle ustanovení § 107 odst. 1 insolvenčního zákona považuje za přistoupení k řízení o původním insolvenčním návrhu, je postiženo zmatečností podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. d) o. s. ř.

Odtud plyne, že insolvenční soud tím, že rozhodoval o „insolvenčním návrhu ze dne 14. 7. 2011“ (podaném společností C), zatížil řízení zmatečností vadou ve smyslu ustanovení § 229 odst. 1 písm. d) o. s. ř., jelikož rozhodoval o insolvenčním návrhu, kterého zde již (v důsledku úpravy obsažené v ustanovení § 107 odst. 1, větě první, insolvenčního zákona) nebylo. Odvolací soud v daném ohledu nezjednal nápravu.

Nejvyšší soud tudíž, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil, včetně závislých výroků o nákladech řízení (§ 242 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí (opět včetně závislého výroku o nákladech řízení) a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.). Důvod zastavit insolvenční řízení podle § 243b odst. 4 o. s. ř. Nejvyšší soud neměl, když toto řízení bude (vzhledem k výsledku dovolacího řízení ve věci vedené u Nejvyššího soudu pod sen. zn. [29 NSČR 20/2012](#)) dále pokračovat (s dovolatelem jako dalším insolvenčním navrhovatelem) na základě insolvenčního návrhu Ing. Ch.

Zabývat se uplatněnými dovolacími argumenty pokládal Nejvyšší soud za dané situace již za zbytečné.